

Aan het Minister van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. de heer E.D. Wiebes, minister Economische Zaken en
Klimaat

Datum: 30-07-2020
Zaaknummer: 284357
Team: Duurzaam Wonen en Werken
Contactpersoon: Liesbeth Pleizier
Onderwerp: Zienswijze op de Wet
Collectieve Warmtevoorziening

Geachte minister Wiebes,

Op 22 juni 2020 heeft het ministerie van Economische Zaken en Klimaat het wetsvoorstel Wet Collectieve Warmtevoorziening (WCW) opengesteld voor consultatie. Wij hebben met belangstelling het wetsvoorstel gelezen en maken graag gebruik van deze mogelijkheid om hierop te reageren.

In het Klimaatakkoord hebben onder andere het Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen, woningcorporaties en energiebedrijven met elkaar afgesproken om de gebouwde omgeving vrijwel CO₂ vrij te maken. Het verduurzamen van de warmtevoorziening in gebouwen speelt daarbij een grote rol. Ruim acht miljoen gebouwen moeten op een andere manier worden verwarmd, waarvan 1,5 miljoen uiterlijk in 2030. Verwacht wordt dat ongeveer de helft hiervan op een warmtenet aangesloten wordt.

Ook Krimpen aan den IJssel heeft de ambitie om de bestaande aardgasaansluitingen te vervangen voor een duurzame energiebron. In de transitievisie warmte wordt op dit moment uitgewerkt wat het goedkoopste alternatief is voor aardgas. Krimpen aan den IJssel maakt onderdeel uit van de RES-regio Rotterdam Den Haag. Deze regio heeft door de industrie in de haven van Rotterdam en de potentie voor geothermie een unieke positie. In de concept RES komt naar voren dat de regio een overschot heeft aan (rest)warmte. Dat zal een belangrijke bouwsteen zijn voor het vrijwel CO₂ vrij maken van de gebouwde omgeving in onze regio. Dat vraagt om een marktordening die dit mogelijk maakt. Een marktordening die invulling geeft aan de publieke belangen: duurzaamheid, betrouwbaarheid, betaalbaarheid en energierechtvaardigheid. Een marktordening waar de gebruiker centraal staat en zich goed verhoudt tot het bredere omgevingsbeleid. Een ondersteunende marktordening zorgt voor een snelle uitrol van warmtenetten om de beoogde doelstellingen te halen. Warmte staat niet op zichzelf. Wij zien warmte als onderdeel van een totaal energiesysteem. Een systeem dat aan grote veranderingen onderhevig is en vraagt om een integrale benadering over de verschillende modaliteiten, warmte, elektriciteit en gassen, heen. De WCW zet een stap in de richting naar deze marktordening, maar zou in onze ogen op verschillende punten beter kunnen. Om de beoogde doelen te bereiken zijn bovendien naast de WCW ook flankerend beleid, mensen en bekostiging nodig.

In onze zienswijze gaan we achtereenvolgens in op:

1. Het langetermijnperspectief en de daarbij horende systeemkeuzes
2. De borging van de publieke belangen
3. De uitvoeringspunten
4. De relatie met aanpalende trajecten

Ad. 1. Langetermijnperspectief:

Inleiding

De WCW is onlosmakelijk verbonden aan veranderingen in het bredere energiesysteem. Dit energiesysteem gaat de komende jaren sterk veranderen: van fossiel naar duurzaam, van centraal naar decentraal en van gewoon consument naar professioneel consument.

Er komen meer energiedragers, systemen worden lokaler en wisselen energie met elkaar uit. Duurzame bronnen produceren niet altijd gelijktijdig energie in relatie tot de warmtevraag. Dit betekent dat de onderlinge afhankelijkheid binnen het energiesysteem toeneemt. Daarom zien wij de WCW als een transitiewet die de mogelijkheid en de ruimte biedt om toe te werken naar een integraal energiesysteem. Daarbij is het van belang dat toekomstige ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt door nu een marktordening voor warmtenetten te kiezen en vast te leggen die de benodigde vrijheidsgraden kent. We staan namelijk aan het begin van de transitie naar een CO₂-arme gebouwde omgeving. We leren wat daarvoor nodig is, onder andere in proeftuinen aardgasvrije wijken. De ervaringen die daar worden opgedaan, moeten worden benut om de passende randvoorwaarden voor de energietransitie vorm te geven.

Ruimte binnen het energiesysteem-/landschap

Zoals is aangegeven in uw brief aan de Tweede Kamer op 22 juni 2020 moet de WCW gemeenten meer regie geven op de warmtetransitie. Om dit te bereiken is het van belang dat deze wet ook ruimte biedt voor veranderingen in het energiesysteem en rekening houden met onzekerheden door de mogelijkheid te bieden hierop in te spelen. Gezien de setting van: (lokale) warmtebronnen, warmtenet versus afnemers (grootverbruikers voor industriële, agrarische toepassingen en kleinverbruikers) en verschillen tussen de warmtekavels, is ruimte nodig voor lokaal maatwerk. U geeft in uw kamerbrief aan om diverse organisatievarianten mogelijk te willen maken, zodat een diverse markt met private en publieke warmte(netwerk)bedrijven (en samenwerkingsvormen) kan ontstaan.

Het draagvlak onder eindgebruikers is cruciaal. Gebruikers willen in toenemende mate een vorm van (mede)zeggenschap in de energievoorziening in hun buurt. Dat uit zich ook in lokale kleinschalige collectieve oplossingen die veel groter zijn dan de genoemde bovengrens van 500. Deze mogelijkheden zien wij graag toegevoegd in de WCW, waarbij de kleinschalige initiatieven ook moeten voldoen aan de doelen van deze wet.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij verzoeken u om het 'integraal verantwoordelijke warmtebedrijf' te introduceren in de WCW als een warmtebedrijf dat ten minste de levering van warmte voorziet. Een warmtebedrijf dat echter niet per definitie ook het distributienet of de bron in eigendom hoeft te hebben.

De verdeling van verantwoordelijkheden is als volgt: de warmteleverancier is integraal verantwoordelijk voor de leveringszekerheid voor zijn deel van de aangesloten klanten waar het gaat om de warmtebronnen. De onafhankelijk netbeheerder is verantwoordelijk voor het transport/distributie van de warmte én bewaakt de samenhang van contracten. Wij sluiten op dit punt aan bij de overwegingen en voorstellen van de VNG, IPO en UvW.

In de WCW is paragraaf 12 'experiment' nog niet ingevuld. Wij verzoeken u om deze paragraaf samen met gemeenten en provincies in te vullen, zodat gemeenten optimale ruimte krijgen voor lokaal maatwerk en (bewoners)initiatieven.

Wij verzoeken u om warmtenetten in de gebouwde omgeving in samenhang te zien met de netten in de glastuinbouw en van industriële grootverbruikers vanwege de gezamenlijke netten en bronnen.

Rol netwerkbedrijf en netbeheerder

Diverse onderzoeks- en adviesinstituten adviseren de regering om warmtenetten een meer publiek karakter te geven, of hiervan zelfs een nutsvoorziening te maken, zoals bij elektriciteit en gas het geval is¹.

De energietransitie vraagt om een verdergaande integratie van de verschillende modaliteiten in het energiesysteem. Daarom is er behoefte aan een partij die zicht heeft op de technische en financiële aspecten op korte en lange termijn. Dit is nodig om invulling te geven aan deze integratie en maakt het mogelijk verstandige investerings- en vervangingsbeslissingen te nemen.

Er is ook behoefte aan een coördinerende rol van een publieke partij die gemeenten en provincies ondersteunt in het maken van onafhankelijke keuzes over de verschillende modaliteiten en door de keten heen. De mogelijkheid om het netwerkbedrijf een rol te geven, betekent dat zij voor warmtekavels een logische partij kan zijn om ook de warmte-infrastructuur bij onder te brengen zodat deze infrastructuur onafhankelijk kan worden beheerd. Op de langere termijn kan dit een netbeheerder zijn die dan naast het elektriciteitsnet- en/of gasnet een additioneel energienet te beheren krijgt.

Door een rol voor het netwerkbedrijf mogelijk te maken in de WCW wordt het in de toekomst eenvoudiger het goed functioneren van het integrale systeem te borgen en daarnaast de kosten te beheersen en zo nodig bij te sturen in de te maken keuzes.

We weten dat de discussie over verschillende visies op een warmtenet in publieke handen binnen het korte tijdsbestek tot de invoering van de WCW niet definitief te slechten valt. We willen voorkomen dat er door nu bepalingen in wetsvoorstel op te nemen deuren worden gesloten. Wij verzoeken u dan ook de mogelijkheden voor een publieke rol van een netbeheerder open te houden om de integratie van de verschillende modaliteiten in het energiesysteem mogelijk te maken.

Wij delen de opvatting van de minister dat het goed regelen van de integrale verantwoordelijkheid over de gehele warmteketen belangrijk is en ook met een onafhankelijke warmtenetbeheerder moet zijn geborgd. Wij zijn ervan overtuigd dat het mogelijk is om dit ook dan goed te regelen en dat dit in de praktijk al plaats vindt.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij verzoeken u om in de WCW maatwerk mogelijkheden op te nemen voor de 'governance'. Wij stellen voor om in de WCW het mogelijk te maken dat het netwerkbedrijf – dat gelieerd is aan de publieke netbeheerder voor elektriciteit en gas – verantwoordelijk kan zijn voor een collectief warmtesysteem en een rol kan vervullen in de verdere integratie van de modaliteiten van het energiesysteem. Ook samenwerkingsverbanden waarin netwerkbedrijven deelnemen passen wat ons betreft in dat maatwerk.

De relatie met koude

In de WCW worden collectieve warmtevoorzieningen gereguleerd. Door klimaatverandering en toenemende eisen ten aanzien van isolatie speelt de koudevraag een groeiende rol in de gebouwde omgeving. In een aantal gevallen bieden warmtebedrijven zowel warmte als koude aan. Doordat dit onderdeel van collectieve systemen niet is gereguleerd, worden consumenten nu niet beschermd. Ook kan het functioneren van het totale energiesysteem beter worden geborgd als het geheel aan koude- en warmtevoorzieningen wordt gereguleerd.

¹ Warm aanbevolen – Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur (2018), Sturen op sociale waarde van infrastructuur – Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (2018), Via Parijs: Een ontwerpverkenning naar een Klimaatneutraal Nederland – College van Rijksadviseurs (2019), Regulering van de Nederlandse warmtevoorziening – SEO en Ecorys (2020)

Op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij stellen voor om de WCW uit te breiden met collectieve koudevoorzieningen.

Ad. 2 Publieke belangen

Inleiding

Met de huidige marktordening van warmtenetten en de huidige regelgeving kunnen gemeenten onvoldoende sturen op de publieke belangen, zoals duurzaamheid, leveringszekerheid, betaalbaarheid en energierechtvaardigheid. In uw kamerbrief van december 2019 gaf u aan dat er sprake van marktfalen is waardoor ingrijpen vanuit de overheid gelegitimeerd is.

De WCW biedt de kans de publieke belangen beter te borgen. Een wet die deze publieke belangen borgt, is een belangrijke randvoorwaarde om de ambitie naar aardgasvrij waar te kunnen maken en het benodigde draagvlak hiervoor te organiseren. Wij vragen ons af of de WCW de publieke belangen zoals betaalbaarheid, rechtvaardigheid en duurzaamheid voldoende borgt. Wij begrijpen dat niet alles met de WCW kan worden geregeld. Vooral voor de betaalbaarheid voor de gebouweigenaar en de bewoner zijn aanvullende instrumenten, zoals financiering en bekostiging nodig om de overstap naar aardgasvrij haalbaar en betaalbaar te maken. Zonder deze randvoorwaarden kunnen de ambities in het Klimaatakkoord niet worden waargemaakt en zijn de publieke belangen niet geborgd.

Publieke belang betaalbaarheid en rechtvaardigheid

De tariefregulering zoals beschreven in de WCW heeft voordelen ten opzichte van de huidige systematiek: er komt meer transparantie door boekhoudkundige regels, er komt een toetsende rol door de ACM en warmtetarieven worden losgekoppeld van de (stijgende) gasprijzen. Dit betekent een nieuwe rol voor de ACM met ook nog onbekende variabelen.

Tegelijkertijd zien wij dat in de WCW de betaalbaarheid (woonlastenneutraliteit) onvoldoende is geborgd, dat de mogelijkheden om kosten te verlagen onvoldoende worden benut en dat de gemeenten onvoldoende mogelijkheden krijgen om hierop te sturen:

- a. De tarieven voor kleinverbruikers worden vastgesteld door de ACM. De warmteleverancier mag de tarieven voor grootverbruikers zelf bepalen, mits deze passen binnen de kaders voor het redelijk rendement. In de warmte-business-case voor een kavel kunnen deze tarieven echter niet los van elkaar worden gezien. Wij willen dat de kosten voor het collectief energiesysteem eerlijk worden verdeeld over de verschillende type aansluitingen. De WCW borgt dit nu niet.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

De ACM (of een andere onafhankelijke partij) ontwikkelt op basis van het gelijkheidsbeginsel een methode voor het socialiseren van de kosten van de collectieve warmtevoorziening onder alle type aansluitingen voor klein- en grootverbruikers. Op basis van dit gelijkheidsbeginsel worden de tarieven voor de verschillende type eindgebruikers vastgesteld.

- b. De verwachte prijs van de warmtelevering is niet als rangschikkingscriterium opgenomen voor de selectie van een warmtebedrijf voor een warmtekavel. De reden hiervoor is dat de ACM deze prijs vaststelt op basis van de kosten voor de aanleg en exploitatie van het warmtenet en een redelijk rendement.

De kosten voor de aanleg van warmtenetten verschillen echter per leverancier, doordat het ene

warmtebedrijf efficiënter werkt dan het andere warmtebedrijf, bijvoorbeeld door toepassing van innovatieve technieken. Daarnaast hanteren warmtebedrijven verschillende rendementen. Ook de verdeling van de kosten over de aansluitbijdrage/projectbijdrage en de tarieven voor verbruik en het vastrecht zijn van belang. Om de overstap op warmte voor gebouw-eigenaren, eindgebruikers en de overheid betaalbaar te maken, zijn dit essentiële aspecten om op te sturen. Door dit aspect van de verwachte prijs van de warmtelevering op te nemen in de rangschikkingscriteria wordt de markt meer geprikkeld om efficiënter te werken. Dit komt ten goede aan de betaalbaarheid van de collectieve warmtevoorziening.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

De gemeente dient bij de selectie van een warmtebedrijf te kunnen selecteren op de tarieven. Wij willen daarom dat de verwachte tarieven (warmte- en koudetarieven, aansluitbijdrage/projectbijdrage en vastrecht voor warmte en koude) als rangschikkingscriterium in de WCW worden opgenomen.

- c. In de WCW is nu niet bepaald wat onder een redelijk rendement wordt verstaan. De hoogte van het redelijk rendement is zeer bepalend voor de betaalbaarheid van de energietransitie voor de overheid, de gebouweigenaren en de eindgebruikers. Ter illustratie: in de lopende gebiedsaanpakken zien we dat een paar procent rendement zo'n 30% kan schelen op de aansluitbijdrage. Dit biedt grote kansen om de kosten van de energietransitie te verlagen.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Met de WCW worden zekerheden voor het warmtebedrijf ingebouwd. Daarmee vervallen een deel van de risico's voor het warmtebedrijf. Dat is mooi, want hierdoor kan het te behalen rendement van warmtebedrijven omlaag. Wij stellen voor om het rendement voor een integraal warmtebedrijf significant onder de huidige ondergrens (nominaal na belasting) vast te stellen, op basis van de rendementsmonitoren van de afgelopen jaren en eigen onderzoek.

- d. In de WCW wordt de warmteleverancier verantwoordelijk dat een gebouw minimaal 20 graden warm kan worden. Daarom krijgt de warmteleverancier de mogelijkheid om eisen te stellen aan de isolatiewaarde, binnen installatie en ventilatie. Wij maken ons zorgen over de redelijkheid van de eisen die de warmteleverancier kan stellen en de kosten die daarmee gemoeid zijn voor de gebouweigenaar en gebruiker.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij stellen voor dat in aanvullend instrumentarium een standaard wordt ontwikkeld voor de verschillende temperatuurregimes die volgen uit de verschillende strategieën zoals opgenomen in de Leidraad. Dit biedt duidelijkheid aan warmtebedrijf, bewoner en de bouw- en installatiesector. Deze standaarden dienen rekening te houden met de maatschappelijke kosten en eindgebruikerskosten.

Publiek belang duurzaamheid

Voor nieuw uit te geven kavels willen wij de mogelijkheid hebben om de verduurzaming van een warmtenet goed te kunnen regelen door aanvullende eisen te kunnen stellen. Doordat het duurzaamheidspad opgenomen is als minimale eis, kan een gemeente daar binnen de WCW niet op sturen bij de selectie van een warmtebedrijf voor een kavel. Koppeling tussen een bron en een kavel met een bepaald temperatuurregime zou daarvan onderdeel kunnen zijn.

Voorstel op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij stellen voor dat gemeenten bij de selectie van een warmtebedrijf aanvullende rangschikkingscriteria voor duurzaamheid kunnen opnemen die mogelijk strikter zijn dan de minimale norm zoals geformuleerd in de WCW.

Vraag ten aanzien van Wet Collectieve Warmtevoorziening

Vooralsnog is geen toets uitgevoerd met andere beleidsvelden uit het bredere omgevingsbeleid (e.g. ondergrond, (grond)water, ruimtelijke ordening etc.) zoals in het Integraal Afwegings Kader genoemd (vraag 7). Wanneer wordt dit uitgevoerd en hoe wordt geborgd dat de resultaten in deze wet landen?

Ad. 3 Uitvoeringspunten

Hieronder volgt onze zienswijze op een aantal uitvoeringspunten die in de WCW nog niet goed zijn geregeld.

Publiekrechtelijke aanwijzing en rangschikkingscriteria

Op grond van de WCW gebeurt de selectie van een warmtebedrijf voor een kavel via een publiekrechtelijke aanwijzing. Voor deze publiekrechtelijke aanwijzing is een limitatieve lijst met selectiecriteria opgenomen. Door deze beperking hebben wij minder regie op de selectie van een warmtebedrijf dan nu mogelijk is via het aanbestedingsrecht. De gemeente heeft daarbij namelijk de mogelijkheid om zelf criteria te bepalen waarop een partij wordt geselecteerd. De WCW beperkt onze sturingsmogelijkheden. De lokale kenmerken van een warmtekavel zijn bepalend voor welke criteria er moeten worden geselecteerd. De gemeente moet daarom de mogelijkheid krijgen om deze criteria zelf te kunnen bepalen.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

De gemeente moet de mogelijkheid krijgen om zelf een aantal aanvullende criteria te definiëren. Gezien het lokale karakter van warmtenetten en de benodigde regie van gemeenten dient de gemeente de mogelijkheid te hebben om aan de limitatieve lijst van rangschikkingscriteria aanvullende criteria toe te voegen. Daarbij is meer duidelijkheid over de bandbreedte van de onderscheiden toetsingscriteria gewenst.

Gereguleerde derdentoegang

Nu en in de toekomst zullen warmtenetten van verschillende warmtebedrijven aanwezig zijn. Om nieuwe gebieden aan te sluiten op een warmtenet moet soms gebruik worden gemaakt van het warmtenet van een bestaand warmtebedrijf. In de WCW is opgenomen dat over deze toegang moet worden onderhandeld. Om de doelstellingen te halen is duidelijkheid en snelheid in handelen nodig. Uit de praktijk blijkt dat onderhandelingen over de inkooptarieven en voorwaarden van warmte op bestaande warmtenetten moeizaam verlopen. Het resultaat is dat het voor nieuwe partijen onmogelijk is om een rendabel warmtenet te exploiteren en dat alleen het bestaande warmtebedrijf als keuze overblijft. Dit pleit voor een systeem van 'regulated third party acces', waarbij het transparant is tegen welke voorwaarden een bestaand net gebruikt kan worden voor aanleg van een nieuw, ander warmtenet met een andere warmteleverancier.

Daarnaast is het niet helder of een koppeling tussen een bestaand warmtenet en een nieuw naastgelegen warmtenet wel of niet is toegestaan in het wetsvoorstel. In de Memorie van Toelichting (MvT) staat het volgende: 'Daarnaast wijzen burgemeester en wethouders de aanvraag ook af indien uit de aanvraag blijkt dat het voorziene collectieve warmtesysteem structureel afhankelijk is van een ander collectief warmtesysteem'. Verderop in de MvT staat 'Onderlinge afspraken over

koppeling van en toegang tot verschillende systemen kunnen bijdragen aan efficiëntie en betrouwbaarheid.'

Het is niet duidelijk hoe een koppeling kan bijdragen aan efficiëntie en betrouwbaarheid als gemeenten deze aanvragen moet afwijzen. Bovendien staat hier ook 'Uitgangspunt van deze route is dat de warmtekavels op basis van zelfstandige functionerende warmtesystemen worden ontwikkeld, die voldoen aan de wettelijke criteria die daarvoor gelden.' Het is onduidelijk waarom koppeling nuttig is als al aan de wettelijke eisen moet worden voldaan zonder koppeling.

De 'afhankelijkheid' van kavels kan mogelijk zelfs breder getrokken worden: zijn kavels van elkaar 'afhankelijk' als er twee (naast elkaar liggende) kavels (over twee gemeentes verdeeld) aangewezen worden die potentieel dezelfde bron gebruiken? Of zijn deze kavels dan onafhankelijk van elkaar?

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

In de WCW moet derdentoegang tegen kostprijs mogelijk worden gemaakt. Zo ontstaat er een gelijk speelveld voor alle warmtebedrijven. Om de voorwaarden van gereguleerde derdentoegang te beoordelen, is een onafhankelijke partij nodig die inzicht heeft in de lokale kenmerken van het net en gebied.

Publiekrechtelijke aanwijzing

Uit de MvT komt niet duidelijk naar voren waarom er gekozen is voor een publiekrechtelijke aanwijzing i.p.v. een concessieopdracht voor diensten. Vooral aangezien in de uitgewerkte procedure van het wetsvoorstel zoveel overeenkomsten vertoont met een concessieopdracht.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij stellen voor om een duidelijk motivering op te nemen in de MvT waarin duidelijkheid wordt verschaft over de Europeesrechtelijke basis van dit instrument.

Einde aanwijzingsperiode

In het wetsvoorstel wordt gesteld dat het warmtebedrijf het economisch eigendom heeft van een warmtenet en dat dit economisch eigendom vervalt bij het aanwijzen van een nieuw warmtebedrijf. Er is echter nergens opgenomen wie het juridisch eigendom van het warmtenet heeft en onder welke voorwaarden de warmtenetten en aansluitingscontracten na einde van de aanwijzingsperiode worden overgenomen door het volgende warmtebedrijf. Het is van belang om deze voorwaarden in de wet goed vast te leggen om onduidelijkheden en discussie tussen de gemeente, het warmtebedrijf en eindgebruikers te voorkomen. Daarnaast dienen er verplichtingen te worden opgenomen voor het warmtebedrijf om het beheer en onderhoud tot aan het einde van de aanwijzingsperiode goed te regelen. Door dit niet vast te leggen heeft het warmtebedrijf richting het einde van de aanwijzingsperiode geen prikkel om het warmtenet op een degelijke manier te onderhouden. Dit kan ten koste gaan van de leveringszekerheid van het warmtenet.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij stellen voor om in de wet op te nemen dat gemeenten die de aanwijzing hebben gedaan voor een kavel binnen hun grondgebied het recht krijgen om via de publiekrechtelijke aanwijzing te bepalen wie het warmtenet en bijbehorende aansluitingscontracten in dat kavel mag overnemen en daar bij de aanwijzing een methodiek vast te stellen waarmee de vergoeding wordt betaald, bijvoorbeeld tegen de boekwaarde die op basis van de RAR is te bepalen. Daarnaast dient de verplichting te worden opgenomen voor het warmtebedrijf om het beheer en investeringsplan zoals ingediend bij de ACM uit te voeren tot aan het einde van de aanwijzingsperiode en hier op te controleren.

Er is geen geïnteresseerd warmtebedrijf

Als de gemeente een kavel definieert en de aanwijzingsprocedure start, kunnen warmtebedrijven aangeven interesse te hebben om voor dat kavel als warmtebedrijf op te treden. In het wetsvoorstel ontbreekt echter wat er gebeurt als gemeenten een warmtekavel aanwijzen en er geen geïnteresseerd warmtebedrijf is.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij pleiten ervoor dat zodra deze situatie zich voordoet, er op korte termijn vanuit het Rijk ondersteuning beschikbaar is om dit op te lossen. Wij vragen het Rijk om hier nu alvast op te anticiperen. Wij denken graag mee over de mogelijke optredende situaties en oplossingen. Tevens vragen wij ons af wie financieel verantwoordelijk is in geval van intrekking van een aanwijzing indien er geen ander geïnteresseerd warmtebedrijf is.

(Quasi) inbesteding publieke warmtebedrijven

In het wetsvoorstel wordt bij de aanwijzing van een warmtebedrijf voor een kavel geen onderscheid gemaakt tussen commerciële en publieke warmtebedrijven. In de huidige aanbestedingswet heeft de gemeente de mogelijkheid om een publiek warmtebedrijf een rol te geven bij warmtenetten via (quasi)inbesteding. Dit recht van de gemeente is in het wetsvoorstel komen te vervallen. Daardoor heeft de gemeente onvoldoende sturingsmogelijkheden wanneer blijkt dat de WCW onvoldoende het huidige marktfalen bij warmtenetten oplost.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij stellen voor om in de WCW het recht voor de gemeente te borgen om één-op-één een publiek warmtebedrijf aan te wijzen voor een warmtekavel of een deel daarvan.

Het overgangsrecht

In het overgangsrecht gaat de wetgever ervan uit dat met de huidige afspraken de transitie naar aardgasvrij goed is geregeld. Dit is veelal niet het geval. Vaak zijn bestaande concessies en overeenkomsten gericht op het aansluiten van nieuwbouw en zijn de afspraken om te sturen niet geschikt voor het aardgasvrij maken van bestaande bouw. De zittende partij is daar niet op geselecteerd en mogelijk ook niet in de beste positie. Wanneer de afspraken een op een overgaan, zijn de publieke belangen onvoldoende geborgd en heeft de gemeente te weinig regiemogelijkheden. Tevens zijn er veel lokale afbakeningen nodig tussen wat een bestaand net is en waar een nieuwe kavel aan de orde is. Nadere afspraken zijn nodig over de regierol van de gemeente hierin en hoe op praktische en toekomstgerichte wijze afspraken kunnen worden gemaakt.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij stellen voor het overgangsrecht aan de hand van verschillende praktijkvoorbeelden nader in te vullen en nodigen het ministerie van EZK uit om samen met ons te kijken wat er nodig is om een concessie of overeenkomst om te zetten in een of meer warmtekavels.

Rol provincies

Gemeenten moeten het besluit tot vaststelling van een warmtekavel aan Gedeputeerde Staten van de betrokken provincie toe zenden. Vervolgens heeft de provincie de bevoegdheid om de gemeente een opdracht te geven de omvang van het warmtekavel te wijzigen als het besluit van de gemeente niet in overeenstemming is met de criteria die de gemeente bij haar besluit in acht moet nemen. Wij onderschrijven de noodzaak voor een rol voor provincies om over gemeentegrenzen heen te kijken en rekening te houden met de gemeente-overstijgende belangen. Wij vinden het niet wenselijk

dat de toetsing plaats vindt bij aanwijzingen van warmtekavels binnen de gemeentegrenzen. Wij zien veel bureaucratie ontstaan doordat alle besluiten moeten worden toegestuurd, in plaats van alleen de besluiten over warmtekavels waar sprake is van een bovengemeentelijk verdeelvraagstuk.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij stellen voor dat de provincie alleen een toetsende rol krijgt bij bovengemeentelijke kavels.

Rol waterschappen

Om in aanmerking te komen voor een warmtekavel dient een kandidaat warmtebedrijf een globaal kavelplan in en in het vervolgstadium dient het aangewezen warmtebedrijf een uitgewerkt kavelplan in. In beide kavelplannen worden de bronnen opgenomen die beschikbaar zijn. Aangezien aquathermie als bron op heel veel locaties in Nederland, waaronder Krimpen aan den IJssel, beschikbaar is, is het waterschap een belangrijke bronhouder. Het is daarom van belang dat het waterschap als bronhouder hierbij betrokken is. Doel van de betrokkenheid is dat het warmtebedrijf zoveel mogelijk rekening houdt met wat waterschappen belangrijk vinden, als aquathermie wordt ingezet. Ook wordt hiermee geborgd dat de potentiële bronnen die waterschappen beschikbaar hebben, zoals thermische energie uit afvalwater (TEA), worden betrokken in het kavelplan. Hier is nu niet in voorzien.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Betrokkenheid van waterbeheerder als bronhouder (van veelal aquathermie) expliciet benoemen bij het opstellen van een globaal en uitgewerkt kavelplan.

Lokale 'transportnetten'

Door de gesegmenteerde definitie van warmtetransport van bron naar kavel en het warmtetransport, distributie en levering binnen het kavel, wordt voorbij gegaan aan utiliteiten zoals piek- en back-upinstallaties die, in verband met onder andere betaalbaarheid en energie-efficiëntie, bij voorkeur kaveloverstijgend worden toegepast.

Daarnaast zullen er situaties voorkomen dat het warmtetransportnet niet direct aansluit op de warmtekavels. Gemeenten zouden de bevoegdheid moeten kunnen krijgen om de beheerder van deze tussenliggende transportnetten aan te wijzen.

Voorstel om op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij stellen voor dat de WCW een methode beschrijft om deze verbindingen mogelijk te maken of voor te schrijven. Gemeenten waar dit soort verbindingen meerwaarde heeft kunnen dat voorschrijven bij het toewijzen van een kavel. Mogelijk alternatief is een aanwijzing van lokale warmtetransportnetten, parallel aan de aanwijzing van regionale warmtetransportnetten.

Restwarmte

Het recht om restwarmte 'op te halen' aan de poort ondersteunen wij. Het warmtebedrijf moet hiervoor (maximaal) de uitkoppelkosten betalen. Het gaat hier om de daadwerkelijke kosten van een restwarmtelozers die nodig zijn om de restwarmte ter beschikking te stellen aan het warmtebedrijf. Het is van belang expliciet aan te geven dat aquathermie hier niet onder valt, met name duiden we dan op TEA.

Vraag ten aanzien van Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij vragen ons af hoe deze maximale uitkoppelkosten vastgesteld en gecontroleerd worden. Dit zo ons inziens door een onafhankelijke partij moeten gebeuren. Voorkomen moet worden dat onzekerheid aan de voorkant warmtebedrijven hindert in het gebruik van restwarmte. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat restwarmte CO₂-vrij is. De vermeden CO₂ wordt toegerekend aan de afnemer.

Voorstel

In de Memorie van Toelichting beschrijven dat aquathermie - en dan met name TEA - niet onder de definitie van restwarmte valt.

Rol van de ACM

Nadat het warmtekavel is vastgesteld en het warmtebedrijf is aangewezen (voor een periode van minimaal 20 jaar), is het van belang dat gemeenten in verband met de gebiedsaanpak en daarmee samenhangende lokale ontwikkelingen grip blijven houden op het functioneren van het warmtebedrijf. Op basis van het wetsvoorstel zijn gemeenten daarbij sterk afhankelijk van de ACM als toezichhouder, in het bijzonder als het gaat om de taken die door het warmtebedrijf verplicht moeten worden uitgevoerd. De wisselwerking tussen gemeenten en de ACM gedurende de aanleg- en exploitatiefase verdient in het voorliggende wetsvoorstel, in het bijzonder de MvT, meer aandacht

Voorstel op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij stellen voor om de rolverdeling tussen gemeenten en de ACM verder uit te werken en de rol van de gemeente sterker te verankeren zodat gemeenten niet worden beperkt in het uitoefenen van hun regierol op de gebiedsaanpak.

Beperking regierol van de gemeente door artikel 13.1

Artikel 13.1 beperkt de gemeente om haar regierol uit te oefenen. Volgens de MvT bevat de WCW een uitputtende regeling voor de regulering van collectieve warmtesystemen en warmtetransportnetten: gemeenten mogen over de onderwerpen in de WCW geen nadere regels stellen. Dit betreft het transport en de levering van warmte, de inkoop en productie van warmte, de tarieven, de productie van warmte en de ter beschikkingstelling van restwarmte aan een warmtebedrijf of warmtetransportbeheerder. Zoals bij voorstel 5, 9 en 10 aangegeven, vinden wij dit niet wenselijk. Artikel 13.1 beperkt ons om een zorgvuldige invulling te geven aan onze regierol. Het is ook niet duidelijk hoe dit artikel zich verhoudt tot andere artikelen in het wetsvoorstel waarin de gemeente voorschriften en beperkingen mag verbinden aan een aanwijzing, instemming, ontheffing of opdracht

Voorstel op te nemen in de Wet Collectieve Warmtevoorziening

Wij stellen voor dat in de WCW wordt opgenomen dat gemeenten wel aanvullende eisen of rangschikkingscriteria kunnen hanteren en dat dit niet door artikel 13.1 wordt beperkt.

Ad. 4 Relatie met andere trajecten

De WCW raakt een aantal andere trajecten die momenteel worden onderzocht en ontwikkeld. Dit zijn onder andere de Transitievisie Warmte, de Omgevingsvisie, het artikel-2-onderzoek naar de uitvoeringskosten bij gemeenten en de woonlastenneutraliteit.

Samenhang met de Transitievisie Warmte en het Omgevingsplan

In de MvT is een stappenplan opgenomen om van een Transitievisie Warmte te komen tot de aanleg en exploitatie van een warmtenet. In het Bestuurlijk Overleg is afgesproken dat het een flexibel stappenplan dient te zijn. Deze afspraak zien wij graag ingevuld worden.

Voorstel

Het in de MvT opgenomen stappenplan onderscheidt verschillende stappen. Deze stappen zijn iteratief waarbij ruimte is voor verdiepingsslagen en een samenhang met onder andere de Omgevingswet.

Uitvoeringskosten

In de WCW krijgt de gemeente er een aantal extra taken bij in de warmtetransitie, zoals het vaststellen van warmtekavels, het aanwijzen van een warmtebedrijf en de ontheffingsprocedure voor kleinverbruikers.

Voorstel

De uitvoering van deze taken moeten goed in kaart worden gebracht en dienen te worden meegenomen in het artikel-2-onderzoek dat de uitvoeringskosten voor gemeenten met betrekking tot de energietransitie in beeld brengt. Het is nodig om de uitkomsten van dit onderzoek periodiek te herijken, om het juiste effect op de taken van de gemeenten in beeld te krijgen. Ook willen we de mogelijkheid openhouden om bepaalde taken (zoals het ophalen van de opt out) te delegeren naar andere partijen.

De transitie slaagt alleen met de juiste randvoorwaarden

In Krimpen aan den IJssel willen we, zoals aan het begin van deze brief al aangegeven, de transitie maken naar een CO2-arme energievoorziening. We willen nogmaals benadrukken dat dit alleen mogelijk is als gemeenten de juiste instrumenten en middelen hiervoor hebben. Met de WCW komen er extra taken en bevoegdheden naar gemeenten toe. Zonder financiering en bekostiging en zonder mandaten kunnen en willen en kunnen wij deze taken en bevoegdheden niet uitvoeren. Dit geldt overigens ook voor onze partners in de energietransitie. Voldoende investeringsruimte, onder andere voor de woningcorporaties, is nodig om alle gebouwen tijdig te voorzien van een aardgasvrij alternatief. Ook het tempo van de uitvoering van de Transitievisie Warmte en het Omgevingsplan zijn afhankelijk van de beschikbaarheid van voldoende financiële middelen in combinatie met de mogelijkheid om een einddatum te verbinden aan het aardgas in een wijk. Op deze manier kunnen we de gebouweigenaren en eindgebruikers bovendien van een duidelijk handelingsperspectief voorzien.

Voorstel

Wij gaan ervan uit dat u en andere ministeries deze randvoorwaarden tijdig borgen zodat we voortvarend aan de slag kunnen met de uitvoering van de Transitievisies Warmte. Dit is conform de afspraken in het klimaatakkoord

Samenvattend

Wij vinden het een goede zaak dat deze (transitie)wet er komt. Van belang is dat deze wet ons de ruimte biedt en de juiste sturingsmogelijkheden geeft om regie te voeren op de warmtetransitie voor onze inwoners. We staan aan het begin van deze transitie. Er is daarom een wet nodig die ruimte biedt om te leren en nieuwe ontwikkelingen niet uitsluit. Zonder die ruimte voorzien wij niet dat warmtenetten de vlucht gaan nemen die ermee wordt beoogd. Ook de borging van de publieke belangen zoals betaalbaarheid en energierechtvaardigheid verdienen de nodige verdere uitwerking.

Een juiste invulling van de wet, aan de hand van bovenstaande voorstellen, is van belang voor een wet die leidt tot een versnelling in de warmtetransitie. Resumerend zijn onze antwoorden op de drie vragen als volgt:

1. Introduceer het 'integraal verantwoordelijke warmtebedrijf' in de WCW als een warmtebedrijf dat ten minste de levering van warmte voorziet, maar dat niet per definitie ook het distributienet of de bron in eigendom hoeft te hebben. De verdeling van verantwoordelijkheden is als volgt:
  - a. De leverancier is integraal verantwoordelijk voor leveringszekerheid voor zijn deel van de aangesloten klanten waar het gaat om de warmtebronnen.
  - b. De onafhankelijk netbeheerder is verantwoordelijk voor het transport/distributie van de warmte én bewaakt de samenhang van contracten.
2. Wij verzoeken u om maatwerk mogelijkheden voor de 'governance'. Daarbij hoort onder meer het mogelijk maken dat het netwerkbedrijf – dat gelieerd is aan de publieke netbeheerder voor elektriciteit en gas – in de WCW verantwoordelijk kan zijn voor een collectief warmtesysteem en een rol kan vervullen in de verdere integratie van de modaliteiten van het energiesysteem. Ook samenwerkingsverbanden waarin netwerkbedrijven deelnemen passen wat ons betreft in dat maatwerk. De ACM heeft advies gegeven over de voorwaarden waarbinnen dit kan. Hierover gaan wij graag verder met u in gesprek.
3. In de WCW moet derdentoegang tegen kostprijs mogelijk worden gemaakt. Zo ontstaat er een gelijk speelveld voor alle warmtebedrijven. Om de voorwaarden van gereguleerde derdentoegang te beoordelen, is een onafhankelijke partij nodig die inzicht heeft in de lokale kenmerken van het net en gebied.

Wij verzoeken u om onze reactie mee te nemen in de verdere ontwikkeling van de WCW.

Hoogachtend,
College van burgemeester en wethouders,
Namens deze,

Wubbo Tempel
Wethouder Duurzaamheid

Toelichting: ik ben gemachtigd namens het college te reageren